

СЕКЦІЯ І. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ, МАКРО- ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ВИЗНАЧЕННЯ БАНКРУТСТВА ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Кулик Оксана Михайлівна
викладачка кафедри туризму

*Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського,
Україна*

У сучасних умовах сьогодення, коли Україна перебуває в стані повномасштабної війни та й в умовах глобалізації економіки, підприємства індустрії гостинності перебувають під впливом багатьох чинників як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, що суттєво впливає та стримує динаміку відтворення та розвитку галузі індустрії гостинності, а також має вплив на розвиток національної економіки в порівнянні з розвинутими країнами світу. Питання банкрутства підприємств індустрії гостинності в Україні з кожним днем стають дедалі актуальнішими. Оскільки з початком війни в Україні підприємства туристичної галузі практично не можуть гарантувати безпеку туристам, що, на жаль, є негативним фактором, який не дозволяє туристам в більшості випадків наважитися на поїздку в Україну, а, відповідно, вищенаведе свідчить про те, що в Україні на даний момент практично не має розвитку та функціонування зовнішнього туризму, що негативно впливає на фінансовий стан та фінансову стабільність підприємств індустрії гостинності.

Зазначимо, що ситуація в сфері індустрії гостинності є практично критичною. Всі грошові надходження зосереджені від надходжень ВПО (вимушено переселених осіб), тому питання подальшого стабільного функціонування підприємств стають дедалі більш актуальними. Багато підприємств індустрії гостинності реєструвалися: хто за межі України, хто в більш безпечні регіони нашої держави. Також існує достатньо велика кількість підприємств, які оголосили себе банкрутами. Тому, аналізуючи вищенаведене та посилаючись на іноземний досвід, який частково на даний час використовується в Україні, розгляньмо поняття «банкрутства підприємств» та проаналізуємо існуючі моделі, які найчастіше використовуються для можливості визначення банкрутства в іноземних країнах.

Банкрутство – це реалізація катастрофічних ризиків підприємства в процесі його господарської діяльності, внаслідок якої воно не може задовольнити в установлені терміни вимоги, що пред'явлено з боку кредиторів та виконати зобов'язання перед бюджетом [1].

Банкрутством підприємства вважається недостатня кількість активів у ліквідній формі, яка сприяє незадоволенню юридичною особою вимог своїх кредиторів у належні терміни [2].

Можливими є такі причини банкрутства:

- зовнішні (економічні або політичні причини, банкрутство боржників);
- внутрішні (падіння попиту на товари та послуги чи продукцію компанії, зростання заборгованості, дефіцит обігових коштів, а також несвоєчасно встановлена причина фінансової нестабільності та платоспроможності суб'єкта господарювання).

Однією з найбільш поширених причин у банкрутстві підприємства є припуститися помилки в управлінні, а серед основних причин банкрутства визначають наступні:

- ✓ затримки у виплаті зарплати;
- ✓ скорочення обсягу продажів;
- ✓ призупинення поточних платежів.

Багато відомих іноземних учених, серед яких відзначають таких, як Т. Бачкаї, Д. Мессен, Дж. Мілль, Н. Сеніор, Й. Шумпетер та інших, а також вітчизняні вчені П. Верченко, Т. Головач, В. Гранатуров, Л. Донець та інші, які вивчають питання ризиків настання банкрутства на підприємствах усіх сфер господарювання загалом, а для сфери індустрії гостинності першочергово, рекомендують на практиці застосовувати чіткі моделі для ймовірності визначення банкрутства. Представимо найбільш вживанні моделі, які популярні на даний час і часто використовуються.

➤ **Двофакторна модель**

Розрахунок за даною моделлю проводиться за формулою:

$$Z = -0.3877 - 1.076 \times K_{пл} + 0.579 \times (ПК \setminus П), (1)$$

де:

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності ;

ПК – позиковий капітал;

П – пасиви (при значенні $Z > 0$ ситуація в аналізованому підприємстві є критичною, ймовірність настання банкрутства є дуже високою).

➤ **Модифікована п'ятифакторна модель Альтмана**

$$Z = 0.717 \times X1 + 0.847 \times X2 + 3.107 \times X3 + 0.42 \times X4 + 0.995 \times X5, (2)$$

де:

$X1$ – обіговий капітал до суми активів підприємства;

$X2$ – нерозподілений прибуток до суми активів підприємства;

$X3$ – прибуток до оподаткування до загальної вартості активів;

$X4$ – балансова вартість власного капіталу або позиковий капітал.

➤ **Модель О. Зайцевої**

$$K = 0.25 \times X1 + 0.1 \times X2 + 0.2 \times X3 + 0.25 \times X4 + 0.1 \times X5 + 0.1 \times X6, (3)$$

де:

$X1$ – відношення чистого збитку до власного капіталу;

$X2$ – відношення кредитної заборгованості до дебіторської;

$X3$ – відношення короткотермінових зобов'язань до найбільш ліквідних активів;

$X4$ – відношення чистого збитку до обсягу реалізації;

$X5$ – відношення позикового капіталу до власного;

$X6$ – відношення суми активів до виручки [3].

Отже, аналізуючи вищенаведене, можемо зробити висновок, що за допомогою представлених найбільш поширених методів визначення банкрутства підприємств при вчасному їх застосуванні можна запобігти ризику банкрутства підприємства, а також зберегти підприємство в робочому стані. А, своєю чергою, вмиле управління ризиками допоможе не тільки уникнути негативних наслідків у випадку виникнення ризиків, але й розкрити додаткові можливості та потенціал певного підприємства індустрії гостинності і допоможе йому розвиватися на відповідному рівні із забезпеченням максимального задоволення клієнта і можливістю отримувати додатковий дохід.

Список використаних джерел:

1. Банкрутство. // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: <https://www.wikipedia.com.ua>
2. Банкрутство підприємств. Вилучено з: <https://dilaw.com.ua/bankrotstvo/>
3. Скібіцький О. М. Стратегічний менеджмент: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006 – 312 с.